WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 4 sierpnia 2017 r.

ZP-KNPS.431.2.38.2017.EM

Pani
Jadwiga Pasoń
Dyrektor
Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej
typu rodzinnego „Przystań"
w Składowicach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 6 – 7 lipca 2017 r. na podstawie art. 122 i art. 122a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 697, ze zm.) kontrolerzy: Emilia Molska-Kaźmierczak - inspektor wojewódzki i Grzegorz Kownacki – inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej typu rodzinnego „Przystań" w Składowicach, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką" lub „kontrolowaną jednostką".

Przedmiot kontroli obejmował działalność Placówki w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej oraz przestrzegania praw dziecka. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 9 czerwca 2017 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2017 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 lipca 2016 r. do dnia 6 lipca 2017 r. funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Jadwiga Pasoń odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod numerem 1. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń złożonych przez Dyrektora i rozmów z wychowankami.

Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie" lub „rozporządzeniu" należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Zgodnie z art. 101 ust. 2 ustawy Placówka działała na podstawie Regulaminu organizacyjnego zatwierdzonego uchwałą nr XLI/116/2015 Zarządu Powiatu w Lubinie z dnia 10 września 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 14-32)

Zgodnie z decyzją Wojewody Dolnośląskiego nr PS.IA9013/3/08 z dnia 7 lutego 2008 roku, zmienioną decyzją nr PS-IS.9423.50.2014 z dnia 11 sierpnia 2014 roku kontrolowana jednostka jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego z regulaminową liczbą ośmiu miejsc. Na podstawie przedłożonej ewidencji stwierdzono, że w Placówce umieszczonych było ośmioro wychowanków w wieku od 4 do 17 lat.

(dowód: akta kontroli str. 33)

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia dotyczącego trybu kierowania dziecka do placówki wszyscy podopieczni posiadali skierowania wraz z dokumentacją, o której mowa w § 8 ust. 1 pkt 1 - 4 rozporządzenia, tzn. odpis aktu urodzenia, orzeczenie sądu o umieszczeniu w placówce, dokumenty szkolne oraz dokumentację o stanie zdrowia. W Placówce przechowywana była bieżąca dokumentacja medyczna oraz książeczki zdrowia dzieci. Karty szczepień znajdowały się w Przychodni Zdrowia „Lubmed" mieszczącej się przy ul. Armii Krajowej w Lubinie. Informacja o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach, wskazana w § 8 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia, przekazana była tylko w przypadku dwójki dzieci. Za brak powyższej dokumentacji odpowiada w tym przypadku powiat, który kierował dzieci do placówki.

(dowód: akta kontroli str. 37, 72-73)

Zgodnie z art. 93 ust. 4 i art. 100 ust. 3 placówka umożliwiała dzieciom utrzymywanie kontaktu z rodzinami. Rodzice i inne bliskie osoby mogły odwiedzać dzieci w Placówce, zabierać je do domu w ustalonych terminach bądź kontaktować się telefonicznie. Analizując sytuację prawną dzieci stwierdzono, że rodzice mieli zawieszoną lub ograniczoną władzę rodzicielską bądź byli jej pozbawieni. W przypadku jednego dziecka nie była ona

uregulowana (chłopiec przebywał w placówce od 24.03.2017 r., a jego rodzina została objęta asystą rodzinną i wsparciem pracownika socjalnego). Dyrektor złożył oświadczenie dotyczące działań podejmowanych w celu powrotu dziecka do rodziny oraz utrzymywania z nią kontaktu. Dokonując opisu i oceny napisał, że rodzice nie przestrzegali ustalonych reguł co do dni i godzin odwiedzin lub odwiedzali dzieci rzadko bądź wcale. W czasie rozmowy Dyrektor zwrócił uwagę na to, iż czasem zastrzeżenia budził także stan trzeźwości rodziców. Z jednym z chłopców matka w ogólne nie utrzymywała kontaktu. We wrześniu 2013 r. został umieszczony w pieczy zastępczej, natomiast w lipcu kolejnego roku matka została pozbawiona władzy rodzicielskiej. Od września 2016 r. chłopiec przebywał w Placówce w Składowicach i nadal nie udało się nawiązać relacji z matką. Rodzice nie wychodzili poza powtarzający się schemat polegający na wyrażaniu chęci i podejmowaniu iluzorycznych działań na rzecz powrotu dziecka do domu. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy jest fakt, iż od ponad sześciu lat, mimo deklaracji matki we wskazanej powyżej sprawie, z trojga rodzeństwa dwójka nadal przebywa w Placówce, a jedno z dzieci zostało adoptowane. Kolejna sytuacja dotyczy rodzeństwa R. D. i B. O. – K. Matka, mająca zawieszoną władzę rodzicielską, w okresie pozbawienia wolności kontaktowała się telefonicznie z dziećmi. Ponadto zapewniała, że zaraz po opuszczeniu zakładu karnego złoży wniosek do sądu o urlopowanie dzieci na okres wakacji, a w dalszej kolejności o przywrócenie władzy rodzicielskiej. W opinii Pani Dyrektor będzie ona podejmować działania na rzecz powrotu dzieci. Najmłodsza spośród wychowanek placówki została przysposobiona (z dniem 14 lipca 2017 r. miało nastąpić jej wykreślenie z ewidencji).

(dowód: akta kontroli str. 38-39)

Placówka organizowała i dokonywała okresowej oceny sytuacji dziecka zgodnie z art. 136, art. 138 i art. 139 ustawy. Na podstawie udostępnionej dokumentacji stwierdzono, że w badanym okresie odbyły się dwa zespoły ds. okresowej oceny, tj. 28 listopada 2016 r. i 29 maja 2017 r. W skład zespołów wchodzili dyrektor placówki, przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubinie. W pierwszym zespole uczestniczył pedagog szkolny ze Szkoły Podstawowej w Siedlcach, a w drugim pedagog ze Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Szklarach Górnych. Na zespoły zapraszani byli także kuratorzy i asystenci, rodziców powiadamiano telefonicznie. Zespół dokonywał oceny każdego wychowanka we wskazanych obszarach. Należy zwrócić uwagę na to, by szerzej opisywać metody pracy z dzieckiem i rodziną. Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka zespół formułował na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w Placówce i przesyłał je do sądu.

Wnioski z pierwszego zespołu zostały złożone 11 stycznia 2017 r. i dotyczyły siedmiorga dzieci, natomiast z drugiego zespołu 19 czerwca 2017 r. i obejmowały ośmioro wychowanków. W trakcie kontroli ustalono także, że w badanym okresie dodatkowo zwołano zespół celem dokonania oceny wstępnej nowo przyjętych wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 40-41)

Zgodnie z § 14 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia, w diagnozie psychofizycznej uwzględnia się analizę mocnych stron dziecka i jego potrzeb, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz jego wpływu na rozwój dziecka, relacji dziecka z najbliższym otoczeniem i osobami ważnymi dla niego oraz jego rozwoju. Diagnozy zawierają również wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, przygotowania do usamodzielnienia.

W trakcie kontroli ustalono, że diagnozy psychofizyczne dla pięciorga wychowanków przygotował psycholog zatrudniony w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubinie, natomiast jedno dziecko miało diagnozę sporządzoną przez psychologa i pedagoga z Powiatowego Centrum Opieki, Wychowania i Adopcji w Ścinawie (z 2011 roku). Wyżej wymienione dokumenty były opracowywane na podstawie wywiadów z Dyrektorem Placówki i obserwacji zachowania dzieci. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, że opisy dotyczące poszczególnych sfer były dość lakoniczne bądź nie uwzględniały analizy wszystkich obszarów wskazanych w rozporządzeniu. Ponadto w udostępnionej dokumentacji brakowało diagnoz dwojga podopiecznych (R.D. i B. O. - K). Na podstawie powyższych ustaleń stwierdza się nieprawidłowość.

(dowód: akta kontroli str. 44-52, 70-71)

„Indywidualny plan pracy opiekuńczo – wychowawczej i dydaktycznej" był opracowywany we współpracy z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z § 15 rozporządzenia prawidłowa nazwa dokumentu brzmi „plan pomocy dziecku" i powinna określać cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe (uwzględniając wiek dziecka, jego możliwości psychofizyczne, sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia) oraz wyznaczać cel pracy z dzieckiem, jakim może być powrót dziecka do rodziny, umieszczenie go w rodzinie przysposabiającej lub w rodzinie zastępczej albo przygotowanie do usamodzielnienia. W udostępnionej dokumentacji cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe ujęte były łącznie, odnoszono się do analizy środowiska rodzinnego, sytuacji zdrowotnej, psychologicznej i pedagogicznej oraz przygotowania do samodzielnego życia. Plan zawierał również zadania i formy działania. Wyznaczano cel

pracy dla każdego dziecka. Dokonywano modyfikacji planu w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka lub jego rodziny. W przypadku dwojga dzieci plany nie zostały opracowane na podstawie diagnoz psychofizycznych. W sytuacji jednej z wychowanek nie zachowano półrocznego terminu na sporządzenie modyfikacji.

(dowód: akta kontroli str. 53 i 73)

Zgodnie z § 17 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia dla każdego dziecka w Placówce prowadzona była, uzupełniana każdego miesiąca, karta pobytu. Analizie poddano karty za miesiąc lipiec i wrzesień 2016 roku oraz maj 2017 r. Łącznie ujęte były informacje dotyczące aktualnej sytuacji dziecka ze znaczącymi wydarzeniami, dane na temat sytuacji szkolnej były zbyt ogólne bądź brakowało aktualnych wzmianek o stanie zdrowia i postępach w nauce.

(dowód: akta kontroli str. 55, 73)

Zgodnie z art. 100 ust. 4 ustawy Dyrektor Placówki na bieżąco zgłaszał do ośrodka adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, a także składał wnioski do sądu o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dzieci w terminie, o którym mowa w art. 100 ust. 4a, celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających ich powrót do rodziny albo umieszczenie w rodzinie przysposabiającej.

Wychowankowie Placówki realizowali obowiązek szkolny. Pięcioro było uczniami Szkoły Podstawowej w Siedlcach, jeden Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Szklarach Górnych (w dni nauki szkolnej chłopiec mieszkał w internacie, w pozostałe dni w Placówce). Najstarsza z podopiecznych uczęszczała do Gimnazjum nr 5 w Lubinie, natomiast najmłodsza dziewczynka objęta była edukacją przedszkolną.

(dowód: akta kontroli str. 36)

W myśl § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia wychowankowie, którzy ukończyli piąty rok życia, powinni mieć zapewnioną comiesięczna kwotę pieniężną do własnej dyspozycji. W załączniku nr 1 do Regulaminu organizacyjnego Placówki wskazano, że wysokość kieszonkowego dla poszczególnych wychowanków jest zróżnicowana w zależności od poziomu kształcenia. Dyrektor Placówki przedłożył przygotowywany dla każdego dziecka „Protokół rozliczenia kieszonkowego dla wychowanka Placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego „Przystań" w Składowicach". Powyższy dokument zawierał takie informacje jak: data, klasa do której uczęszcza dziecko, przyznana kwota i podpis wychowanka (młodsze dzieci kwitowały odbiór poprzez narysowanie symbolu). Stwierdzono, że dzieci otrzymywały „kieszonkowe" w kwocie od 10 zł do 50 zł.

(dowód: akta kontroli str. 62-67)

Poddając analizie przestrzeganie przepisu art. 145 ustawy dotyczącego przygotowania dokumentacji związanej z usamodzielnieniem wychowanka stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą jedna wychowanka rozpoczęła proces usamodzielnienia, terminowo wskazała osobę, która podjęła się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz uzyskała pisemną zgodę tej osoby.

(dowód: akta kontroli str. 68-69, 74)

Zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia w Placówce winna być prowadzona ewidencja dzieci zawierająca: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia dziecka, adres ostatniego miejsca zamieszkania oraz aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych. W Placówce prowadzona była książka ewidencji wychowanków, która zawierała tylko: numer kolejny, imię i nazwisko, datę przyjęcia i datę odejścia. Dodatkowe informacje dotyczące wychowanka były odnotowywane w „Karcie informacyjnej". Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia wskazuje się nieprawidłowość.

(dowód: akta kontroli str. 70)

W okresie objętym kontrolą nie było przypadków nieusprawiedliwionej nieobecności dzieci w Placówce. W związku z powyższym Dyrektor Placówki nie przeprowadzał postępowań wyjaśniających i nie powiadamiał wymaganych służb.

(dowód: akta kontroli str. 39)

Pomoc w nauce organizowana była w Placówce. Dzieci pod nadzorem i/lub przy pomocy opiekunów odrabiały zadania domowe. Podopieczni pomagali także sobie wzajemnie. Dzieci uczestniczyły również w dodatkowych zajęciach organizowanych w szkołach, w tym w zajęciach logopedycznych oraz rewalidacyjnych z zakresu oligofrenopedagogiki.

(dowód: akta kontroli str. 72)

W obowiązującym w Placówce Regulaminie organizacyjnym wyszczególniono prawa i obowiązki wychowanka oraz sposoby realizacji praw dziecka. Zapisy regulaminu zawierają katalog praw określonych w art. 4 ustawy. Na podstawie rozmów przeprowadzonych z Dyrektorem Placówki i pięcioma wychowankami oraz obserwacji zachowań dzieci dokonano ustaleń w zakresie przestrzegania praw dziecka. Podopieczni pozbawieni możliwości wychowywania w rodzinie, mieli zapewnioną całodobową opiekę. Zgłaszali oni możliwość podtrzymywania kontaktów osobistych i telefonicznych z rodzicami oraz innymi członkami rodzin.

Wychowankowie byli objęci kształceniem adekwatnym do poziomu rozwojowego, uczestniczyli w wycieczkach szkolnych (np. do kina, teatru) oraz zajęciach pozalekcyjnych

(np. koła zainteresowań). Na uwagę zasługuje fakt, że najstarsza wychowanka kończąc gimnazjum otrzymała od społeczności szkolnej specjalną nagrodę „Największą metamorfoza" (u dziewczynki nastąpiła znacząca poprawa w zachowaniu oraz uzyskała wysokie wyniki w nauce).

Przygotowaniu do samodzielnego życia sprzyjały działania podejmowane w Placówce na co dzień. Dostosowane one były do wieku i stopnia rozwoju, np. najstarsza z wychowanek pomagała często w przygotowywaniu posiłków. Dzieci, przy udziale dorosłych, dbały o porządek w pokojach. Podopieczni otwarcie wyrażali swoje poglądy, opinie, potrzeby, pragnienia. Deklarowali, że mieli wpływ na sprawy ich dotyczące, np. wybór ubioru, środków higienicznych i kosmetycznych. Ustalono, że wychowankowie mieli stały dostęp do artykułów spożywczych, były one dostosowane do potrzeb dietetycznych i rozwojowych. W relacjach z rówieśnikami i opiekunami, do których zwracali się „ciociu", „wujku", dzieci były otwarte i spontaniczne, pozytywnie wyrażały się o opiekunach. W pokojach znajdowały się zabawki dostosowane do wieku rozwojowego dzieci. Dodatkowo w pokoju zabaw wychowankowie mogli korzystać z gier planszowych, zabawek, mini bilardu, oglądać telewizję. Do dyspozycji miały także komputer. Ponadto podopieczni korzystali z ogrodu i dostępnych w nim urządzeń rekreacyjnych takich jak: trampolina, zjeżdżalnia i domek. Respektowane było prawo do poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej. Dzieci miały możliwość uczestniczenia w nabożeństwach. Jedna z dziewczynek w maju 2017 roku przystąpiła do I Komunii Świętej. Przyjęcie komunijne zostało zorganizowała przez Dyrektora Placówki.

Wychowankowie posiadali informacje o własnym pochodzeniu. Przestrzegane było prawo do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem.

Dzieci w czasie kontroli przygotowywały się do wyjazdu wakacyjnego nad morze. W bieżącym sezonie letnim zaplanowane były łącznie trzy wyjazdy.

(dowód: akta kontroli str. 76-78)

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej typu Rodzinnego „Przystań" w Składowicach stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dla dwojga wychowanków nie sporządzono diagnoz psychofizycznych. W przedstawionych dokumentach dotyczących pięciorga wychowanków uwzględniona analiza poszczególnych obszarów nie była pełna.

2. W ewidencji wychowanków brakowało informacji o dacie i miejscu urodzenia dzieci, adresie ostatniego miejsca ich zamieszkania oraz aktualnym adresie zamieszkania rodziców lub opiekunów prawnych dzieci.

Wobec powyższego wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Zapewnić, aby diagnozy psychofizyczne były sporządzane dla każdego dziecka z uwzględnieniem szczegółowej analizy jego rozwoju, mocnych stron i potrzeb, relacji, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz wskazań dotyczących dalszej pracy z dzieckiem i rodziną.

   Podstawa prawna: § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

   Termin realizacji: 30 listopada 2017 r.

2. Ewidencję uzupełnić o dane: data i miejsce urodzenia dzieci, adres ostatniego miejsca zamieszkania oraz aktualny adres zamieszkania rodziców dzieci lub opiekunów prawnych.

   Podstawa prawna: § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

   Termin realizacji: 30 listopada 2017 r.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 197d ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 697, ze zm.), kontrolowana jednostka, której wydano zalecenia pokontrolne, może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.
W terminie do 31 grudnia 2017 r. proszę powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków zawartych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Dariusz Zawiła
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

.....
(członek zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)